

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
PRIITA PIKAMÄEA
od 23. rujna 2021.¹

Predmet C-263/20

Airhelp Limited
protiv
Laudamotion GmbH

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Landesgericht Korneuburg (Zemaljski sud u Korneuburgu, Austrija))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zračni prijevoz – Uredba (EZ) br. 261/2004 – Opća pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta – Rezervacija leta putem elektroničke platforme – Pomicanje polaska leta na ranije vrijeme – Primitak obavijesti o pomicanju polaska leta na ranije vrijeme na adresu e-pošte – Opseg obveze obavještanja koju ima stvarni zračni prijevoznik – Direktiva 2000/31/EZ – Usluge informacijskog društva – Članak 11. – Naručivanje – Pretpostavka primitka”

I. Uvod

1. Zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Landesgericht Korneuburg (Zemaljski sud u Korneuburgu, Austrija) odnosi se na tumačenje članka 5. stavka 1. točke (c) i članka 7. Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta [...] te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91², kao i članka 11. Direktive 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine (Direktiva o elektroničkoj trgovini)³.

2. Taj je zahtjev upućen u okviru spora između društava Airhelp Limited i Laudamotion GmbH, u vezi s odbijanjem ovog potonjeg da putnike u zračnom prometu, u čiji pravni položaj stupa društvo Airhelp, obešteti zbog pomicanja njihova leta na ranije vrijeme. Pravno pitanje može li pomicanje leta na ranije vrijeme dati pravo na odštetu na temelju članka 5. stavka 1. točke (c) i članka 7. Uredbe br. 261/2004 temeljito je obrađeno u mišljenjima koja sam iznio u spojenim predmetima C-188/20, Azurair i C-196/20, Eurowings, kao i u predmetima C-146/20, Corendon Airlines i C-270/20, Austrian Airlines (još neobjavljena).

¹ Izvorni jezik: francuski

² SL 2004., L 46, str. 1. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 7., svezak 26., str. 21. i ispravak SL 2019., L 119, str. 202.)

³ SL 2000., L 178, str. 1. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 39., str. 58.)

3. U skladu sa zahtjevom Suda, ovo će se mišljenje ograničiti na analizu drugog prethodnog pitanja, kojim sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li poštovanje obveze pravodobnog obavještanja putnika o otkazivanju ocijeniti isključivo s obzirom na članak 5. stavak 1. točku (c) podtočke i. do iii. Uredbe br. 261/2004, isključujući tako primjenu nacionalnog prava o obavještanju elektroničkim komunikacijama koje je doneseno radi prenošenja Direktive 2000/31.

II. Pravni okvir

A. Uredba br. 261/2004

4. Članak 2. Uredbe br. 261/2004 predviđa:

„Za potrebe ove Uredbe:

[...]

(l) ‚otkazivanje‘ znači otkazivanje leta koji je prethodno bio zakazan i na kojem je najmanje jedno mjesto bilo rezervirano.”

5. Članak 5. te uredbe u stavcima 1. i 4. određuje:

„1. U slučaju otkazivanja leta, dotični putnici:

- (a) imaju pravo na pomoć od strane stvarnog zračnog prijevoznika u skladu s člankom 8.;
- (b) imaju pravo na pomoć od strane stvarnog zračnog prijevoznika u skladu s člankom 9. stavkom 1. točkom (a) i člankom 9. stavkom 2., kao i, u slučaju preusmjeravanja kada je predviđeno vrijeme polaska novog leta najmanje jedan dan nakon vremena polaska koje je bilo planirano za otkazani let, na pomoć navedenu u članku 9. stavku 1. točki (b) i članku 9. stavku 1. točki (c); i
- (c) imaju pravo na odštetu od strane stvarnog zračnog prijevoznika u skladu s člankom 7., osim ako:
 - i. su obaviješteni o otkazivanju leta najmanje dva tjedna prije vremena polaska predviđenog redom letenja; ili
 - ii. su obaviješteni o otkazivanju leta u roku od dva tjedna do sedam dana prije vremena polaska predviđenog redom letenja i ponuđeno im je preusmjeravanje koje im omogućuje da otputuju ne više od dva sata prije vremena polaska predviđenog redom letenja i da stignu na konačno odredište unutar četiri sata od planiranog vremena dolaska; ili
 - iii. su obaviješteni o otkazivanju leta u roku od sedam dana prije vremena polaska predviđenog redom letenja i ponuđeno im je preusmjeravanje, čime im je omogućeno da otputuju ne više od sat vremena ranije od predviđenog vremena polaska i da stignu na konačno odredište unutar dva sata od planiranog vremena dolaska.

[...]

4. Teret dokaza je li i kada putnik obaviješten o otkazivanju leta, leži na [stvarnom] zračnom prijevozniku.”

6. Članak 7. navedene uredbe glasi kako slijedi:

„1. Pozivanjem na ovaj članak, putnici ostvaruju pravo na odštetu u iznosu od:

(a) 250 EUR za sve letove dužine 1 500 km ili kraće;

[...]”

7. Članak 13. iste uredbe predviđa:

„U slučajevima gdje stvarni zračni prijevoznik plaća odštetu ili izvršava druge obveze koje proizlaze iz ove Uredbe, niti jedna odredba iz ove Uredbe ne može se protumačiti na način koji bi ograničavao njegovo pravo da zatraži regres od bilo koje osobe, uključujući treću stranu u skladu s primjenljivim pravom. Posebno se ovom Uredbom, ni na koji način, ne ograničava pravo stvarnog zračnog prijevoznika da traži nadoknadu od tour operatora ili od druge osobe s kojom zračni prijevoznik ima ugovor. Sukladno tome, niti jedna odredba iz ove Uredbe ne može se protumačiti na način koji bi ograničavao prava tour operatora ili treće osobe, ako ta treća osoba nije putnik, a s kojom zračni prijevoznik ima ugovor, da potražuje nadoknadu ili odštetu od zračnog prijevoznika u skladu s relevantnim primjenljivim propisima.”

B. Direktiva 2000/31

8. Članak 11. stavak 1. Direktive 2000/31 glasi kako slijedi:

„Države članice moraju osigurati, osim ako se stranke drukčije ne dogovore i te stranke nisu potrošači, da se u slučajevima kada primatelj usluge dostavlja svoju narudžbu tehnološkim putem primjenjuju sljedeća načela:

- davatelj usluga treba potvrditi prijem narudžbe primatelja bez nepotrebnog odlaganja elektroničkim putem,
- narudžba i potvrda prijema se smatraju primljenima kada im stranke na koje su naslovljeni mogu pristupiti [...]”

III. Činjenično stanje iz kojeg spor proizlazi, glavni postupak i prethodna pitanja

9. Dva putnika u zračnom prometu putem elektroničke platforme za rezervacije rezervirala su let koji povezuje Palma de Mallorcu (Španjolska) s Bečom (Austrija) i koji izvodi zračni prijevoznik Laudamotion. Prilikom rezerviranja na toj platformi ti su putnici pružili svoje privatne adrese e-pošte i svoje telefonske brojeve. Navedenom platformom rezerviran je let u ime dotičnih putnika pri društvu Laudamotion stvorivši tijekom te rezervacije posebnu adresu e-pošte za navedenu rezervaciju. Ta je adresa bila jedina poznata zračnom prijevozniku radi kontaktiranja putnika.

10. Let, čiji je polazak bio prvotno predviđen za 14. lipnja 2018. u 14.40 sati, a dolazak u 17.05 sati istog dana, zračni prijevoznik pomaknuo je unaprijed za više od šest sati te je polazak, dakle, bio predviđen u 8.25 sati.

11. Društvo Airhelp, kojem su ta dva putnika ustupila svoja moguća prava na odštetu na temelju Uredbe br. 261/2004, podnijelo je tužbu Bezirksgerichtu Schwechat (Općinski sud u Schwechatu, Austrija). Istaknulo je da za oba putnika zračni prijevoznik Laudamotion duguje ukupan iznos od 500 eura na temelju članka 7. stavka 1. točke (a) te uredbe, osobito zbog pomicanja unaprijed za više od šest sati leta čiji su putnici bili obaviješteni tek 10. lipnja 2018. putem privatne adrese e-pošte koju su dostavili.

12. Društvo Laudamotion osporavalo je osnovanost zahtjeva društva Airhelp zato što je pomicanje leta na ranije vrijeme bilo pravodobno priopćeno 23. i 29. svibnja 2018. na adresu e-pošte dostavljenu putem platforme za rezervaciju letova.

13. Budući da je Bezirksgericht Schwechat (Općinski sud u Schwechatu) odbio tužbu društva Airhelp, ono je podnijelo žalbu Landesgerichtu Korneuburg (Zemaljski sud u Korneuburgu), to jest sudu koji je uputio zahtjev. On dvoji osobito glede pitanja je li pomicanje leta na ranije vrijeme otkazivanje leta u smislu Uredbe br. 261/2004 i o opsegu obveze obavješćavanja koju ima stvarni zračni prijevoznik.

14. U tom pogledu sud koji je uputio zahtjev ističe da se slaže s mišljenjem Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud, Njemačka)⁴ prema kojem veće od neznatnog pomicanja predviđenog leta na ranije vrijeme može dovesti do prava na odštetu na temelju članka 7. stavka 1. te uredbe i prema kojem se od prvotnog plana leta odustaje i ako je let pomaknut za više sati unaprijed.

15. U pogledu pitanja jesu li putnici u glavnom postupku bili pravilno obaviješteni o pomicanju svojeg leta na ranije vrijeme, sud koji je uputio zahtjev ističe da na temelju austrijskog zakonodavstva kojim se prenosi Direktiva 2000/31 pretpostavka primitka nastaje ne samo u slučajevima iz članka 11. stavka 1. te direktive nego i prilikom obične razmjene poruka e-pošte. To u konkretnom slučaju znači da se putnik smatra obaviještenim o pomicanju svojeg leta na ranije vrijeme kada taj putnik može izvršiti uvid u očitovanje stvarnog zračnog prijevoznika. Sud koji je uputio zahtjev pita se, slijedom toga, treba li primijeniti nacionalno zakonodavstvo, Direktivu 2000/31 ili Uredbu br. 261/2004 kako bi se utvrdilo jesu li putnici pravilno obaviješteni o pomicanju svojeg leta na ranije vrijeme.

16. U tim je okolnostima Landesgericht Korneuburg (Zemaljski sud u Korneuburgu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

- „1. Treba li članak 5. stavak 1. točku (c) i članak 7. [Uredbe br. 261/2004] tumačiti na način da putnik ima pravo na odštetu ako se planirano vrijeme polaska s 14.40 pomakne na 8.25 h istog dana?
2. Treba li članak 5. stavak 1. točku (c) podtočke i. do iii. Uredbe br. 261/2004 tumačiti na način da se provjera obaviještenosti putnika o otkazivanju leta provodi isključivo u skladu s tom odredbom i da se toj provjeri protivi nacionalno pravo o primitku očitovanja koje je doneseno radi prenošenja [Direktive 2000/31] i koje uključuje fikciju primitka?

⁴ Prema informacijama u zahtjevu za prethodnu odluku, to je mišljenje izneseno u priopćenju za javnost Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) br. 89/2015, X ZR 59/14, koje je sastavljeno povodom odluke kojom je utvrđeno priznanje zahtjeva.

3. Treba li članak 5. stavak 1. točku (c) podtočke i. do iii. Uredbe br. 261/2004 i članak 11. [Direktive 2000/31] tumačiti na način da se, ako putnik rezervira let na platformi za rezervaciju letova te pritom navede svoj telefonski broj i adresu e-pošte, a platforma za rezervaciju letova zračnom prijevozniku proslijedi telefonski broj i adresu e-pošte koju platforma automatski stvori, dostava obavijesti o pomicanju leta na ranije vrijeme na automatski stvorenu adresu e-pošte smatra obavješćivanjem odnosno primitkom obavijesti o pomicanju leta na ranije vrijeme, čak i ako platforma za rezervaciju letova putniku ne proslijedi obavijest zračnog prijevoznika ili mu je proslijedi sa zakašnjenjem.”

IV. Postupak pred Sudom

17. Odluku kojom se upućuje prethodno pitanje od 26. svibnja 2020. tajništvo Suda zaprimilo je 15. lipnja 2020.
18. Stranke u glavnom postupku kao i Europska komisija podnijeli su pisana očitovanja u roku određenom u članku 23. Statuta Suda Europske unije.
19. Na općoj sjednici od 27. travnja 2021. Sud je odlučio ne održati raspravu.

V. Pravna analiza

A. Drugo prethodno pitanje

20. Svojim drugim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li se poštovanje obveze pravodobnog obavješćavanja putnika o otkazivanju ocijeniti isključivo s obzirom na članak 5. stavak 1. točku (c) podtočke i. do iii. Uredbe br. 261/2004. U slučaju potvrdnog odgovora, toj bi se uredbi, naime, protivila primjena nacionalnog prava o primitku elektroničkih očitovanja koje je doneseno radi prenošenja Direktive 2000/31.

21. Kao što ću to detaljno objasniti u daljnjem tekstu, mislim da poštovanje obveze pravodobnog obavješćavanja putnika o otkazivanju treba ocijeniti *isključivo* s obzirom na članak 5. stavak 1. točku (c) podtočke i. do iii. Uredbe br. 261/2004. To tumačenje proizlazi istodobno iz teksta i cilja relevantnih odredaba.

22. S jedne strane, odjeljak 3. poglavlja II. te direktive sadržava odredbe o ugovorima koji su sklopljeni elektroničkim putem. Članak 11. stavak 1. navedene direktive, naslovljen „Naručivanje”, određuje da države članice moraju osigurati da, u slučajevima kada primatelj usluge dostavlja svoju narudžbu elektroničkim putem, davatelj usluga treba „potvrditi prijem narudžbe primatelja bez nepotrebnog odlaganja elektroničkim putem” (prva alineja) i da se „narudžba i potvrda prijema [...] smatraju primljenima kada im stranke na koje su naslovljeni mogu pristupiti” (druga alineja).

23. Iako informacije o otkazivanju nisu ni „narudžba” ni „potvrde prijema” u smislu članka 11. Direktive 2000/31, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da nacionalno zakonodavstvo o kojem je riječ u glavnom postupku prelazi okvire te direktive jer predviđa da se pravilo o primitku ne primjenjuje samo na „narudžbe” i „potvrde prijema”, nego i na sve druge pravno relevantne elektroničke dokumente, uključujući one o rezervaciji letova. Prema informacijama koje je pružio sud koji je uputio zahtjev, člankom 11. stavkom 1. drugom alinejom

Direktive 2000/31 i nacionalnim odredbama kojima se prenosi ta direktiva predviđa se „fikcija primitka”, koja nastaje, u biti, kada se može izvršiti uvid u očitovanje⁵.

24. S druge strane, mora se primijetiti da su informacije iz članka 5. stavka 1. točke (c) Uredbe br. 261/2004 one koje se pružaju u slučaju „otkazivanja leta” i zahvaljujući kojima su dotični putnici „obaviješteni o otkazivanju leta”. Očito je da te informacije o otkazivanju nisu ni „narudžba” ni „potvrda prijema” u smislu članka 11. Direktive 2000/31. Stoga u svrhu analize valja uzeti da su predmetni pravni akti načelno obavijesti koje imaju različit predmet.

25. Dodajem da se iz teksta članka 5. stavka 1. točke (c) Uredbe br. 261/2004 ne može zaključiti da je metoda kojom navedene informacije moraju stići do putnika ograničena na elektronička sredstva. Naprotiv, samo se zahtijeva da su „dotični putnici [...] obaviješteni o otkazivanju leta”, što načelno dopušta druga komunikacijska sredstva. Doduše, uzimajući u obzir posebnu važnost te vrste informacija za djelotvorno ostvarivanje prava dodijeljenih Uredbom br. 261/2004, nužno je da odabrano komunikacijsko sredstvo bude prikladno i prilagođeno zahtjevima zračnog prijevoza putnika⁶.

26. Još bitnije, ističem da je, u skladu s člankom 5. stavkom 4. Uredbe br. 261/2004, na stvarnom zračnom prijevozniku da „dokaže” je li i kada putnik obaviješten o otkazivanju leta. Okolnost da je teret dokazivanja na stvarnom zračnom prijevozniku⁷ doprinosi jamstvu visoke zaštite putnika, navedene u uvodnoj izjavi 1. Uredbe br. 261/2004.

27. Nužno je podsjetiti na važnost tog zakonodavnog cilja u ovom kontekstu, s obzirom na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, prilikom tumačenja odredbe prava Unije valja uzeti u obzir ne samo njezin tekst već i kontekst te ciljeve propisa čiji je dio⁸. U presudi Krijgsman Sud je naglasio važnost koju obveza podnošenja dokaza o putnikovu primitku obavijesti, koja proizlazi iz članka 5. stavka 4. Uredbe br. 261/2004, ima za zaštitu njegovih prava⁹. Naime, primitak te obavijesti mora putniku omogućiti da pravodobno reagira na otkazivanje svojeg leta, čime se ograničavaju nesporednosti koji iz toga proizlaze, i da ostvari svoja prava u odnosu na zračnog prijevoznika.

28. U tom pogledu valja primijetiti da članak 11. stavak 1. druga alineja Direktive 2000/31 dovodi do prebacivanja tereta dokazivanja, s obzirom na to da se narudžbe i potvrde prijema „smatraju primljenima” kada im stranke na koje su naslovljeni mogu pristupiti. Čini mi se da takva pretpostavka „urednog primitka” informacije koja se treba pružiti putniku nije u skladu s teretom dokazivanja koji je nametnut zračnim prijevoznicima u skladu s Uredbom br. 261/2004, s obzirom na to da bi zbog te pretpostavke bilo, bez ikakva drugog uvjeta, na putniku da dokaže da informaciju nije pravodobno primio.

⁵ Vidjeti stranicu 10. odluke kojom se upućuje prethodno pitanje.

⁶ Steinrötter, B., *Beck'scher Online-Großkommentar (Gsell/Krüger/Lorenz/Mayer)*, Art. 1-19 VO (EG) Nr. 261/2004, članak 5. točke 23. i 25. navodi da ne postoje formalni zahtjevi glede metode kojom informacije o otkazivanju moraju stići do putnika. Autor ipak preporučuje odabrati komunikacijsko sredstvo kojim se osigurava da će se putnika stvarno obavijestiti o otkazivanju leta. Ako putnik prigovori da nije primio očitovanje, na zračnom je prijevozniku da dokaže da je putnik bio obaviješten i kada je bio obaviješten o otkazivanju.

⁷ Vidjeti Obavijest Komisije o Smjernicama za tumačenje Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku te Uredbe Vijeća (EZ) br. 2027/97 o odgovornosti zračnih prijevoznika u slučaju nesreća kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 889/2002 Europskog parlamenta i Vijeća (SL 2016., C 214, str. 5.), točku 3.2.5., naslovljenu „Teret dokaza u slučaju otkazivanja”.

⁸ Vidjeti presude od 16. studenoga 2016., Hemming i dr. (C-316/15, EU:C:2016:879, t. 27.) i od 11. svibnja 2017., Krijgsman (C-302/16, EU:C:2017:359, t. 24.).

⁹ Presuda od 11. svibnja 2017. (C-302/16, EU:C:2017:359, t. 23. do 28.)

29. Čini mi se da je takav dokaz krajnje teško podnijeti u praksi, tako da postoji opasnost da se u pitanje dovede cilj naveden u točki 28. ovog mišljenja, koji se sastoji od zaštite putnika u zračnom prometu. Naime, u slučaju da nastanu problemi s očitovanjem povezani s ljudskim pogreškama ili tehničkim kvarovima, određivati putniku obvezu dokazivanja da nije u posjedu nikakva očitovanja koje sadržava informacije iz članka 5. stavka 1. točke (c) Uredbe br. 261/2004 svelo bi se na obvezivanje da dokaže ono što se ne može provjeriti ili, drukčije rečeno, da učini nemoguće. No, očito je da bi se takav pristup protivio načelu prema kojem „nitko ne može biti dužan ispuniti nemoguću obvezu” („*impossibilium nulla obligatio est*”) i koje je priznato u pravnom poretku Unije¹⁰.

30. Članak 5. stavak 4. Uredbe br. 261/2004 jest *lex specialis* u odnosu na odredbe Direktive 2000/31, s obzirom na to da određuje posebne obveze glede načina na koji se informacija mora priopćiti putnicima. Uzimajući u obzir njihov interes da im se pružaju ažurirani podaci o svakom eventualnom nepredviđenom događaju koji osjetno utječe na raspored letova i vodeći računa o nesporazumima koji općenito proizlaze iz otkazivanja leta, čini mi se da puka pretpostavka o „urednom primitku” teško da ispunjava strože zahtjeve u području zračnog prijevoza putnika.

31. S obzirom na prethodna razmatranja, smatram da se zahtjevu obavještavanja predviđenom u članku 5. stavku 1. točki (c) podtočkama i. do iii. Uredbe br. 261/2004, u vezi sa stavkom 4. tog istog članka, protivi primjena odredaba nacionalnog prava za prenošenje Direktive 2000/31 na temelju kojih se elektronička očitovanja smatraju primljenima, tako da, kako bi se zajamčila visoka razina zaštite putnika u zračnom prometu, treba isključivo s obzirom na tu uredbu provjeriti je li ispunjena obveza obavještavanja putnika o otkazivanju.

32. Isti se zaključak glede nepoštovanja razine zaštite potrošača koja je predviđena Uredbom br. 261/2004 nameće u pogledu neusklađenih odredaba nacionalnog prava koje su navedene u rješenju kojim se upućuje prethodno pitanje i kojima je u okviru prenošenja članka 11. Direktive 2000/31 materijalno područje primjene narudžbi i potvrda prijema prošireno na druge elektroničke komunikacije, osobito elektroničke komunikacije koje se odnose na otkazivanje leta.

33. U tom pogledu valja podsjetiti, kao što je to Sud primijetio u svojoj sudskoj praksi, na to da za većinu aspekata elektroničke trgovine Direktiva 2000/31 nije namijenjena „usklađivanju materijalnih pravila, već određuje ‚koordinirano područje’ u okviru kojeg mehanizam iz članka 3. mora omogućiti, prema [uvodnoj izjavi 22.] te direktive, da usluge informacijskog društva u načelu podliježu zakonima države članice u kojoj davatelj usluga ima poslovni nastan”¹¹. To tumačenje potvrđuju uvodne izjave 6., 7., 10. i 22. navedene direktive.

34. S obzirom na to da je nacionalni zakonodavac odlučio – dobrovoljno i pri čemu pravo Unije to izričito ne zahtijeva – proširiti područje primjene usklađenih pravila o elektroničkoj trgovini na druge elemente koji nisu predviđeni Direktivom 2000/31, te se odredbe ne mogu smatrati dijelom usklađenog zakonodavstva o elektroničkoj trgovini. U tom se slučaju prije postavlja pitanje usklađenosti odredaba nacionalnog prava s odredbama Uredbe br. 261/2004.

¹⁰ Vidjeti presude od 3. ožujka 2016., Daimler (C-179/15, EU:C:2016:134, t. 42.), od 20. prosinca 2017., Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation (C-664/15, EU:C:2017:987, t. 96.) i od 6. studenoga 2018., Scuola Elementare Maria Montessori/Komisija, Komisija/Scuola Elementare Maria Montessori i Komisija/Ferracci (C-622/16 P do C-624/16 P, EU:C:2018:873, t. 79.).

¹¹ Vidjeti presudu od 25. listopada 2011., eDate Advertising i dr. (C-509/09 i C-161/10, EU:C:2011:685, t. 57.).

35. Neovisno o tome jesu li predmetne nacionalne odredbe donesene – pravilno ili pogrešno – u okviru prenošenja Direktive 2000/31, opravdano je zaključiti da su one prepreka cilju koji je zadan Uredbom br. 261/2004. Slijedom navedenog, članak 5. stavak 1. točku (c) podtočke i. do iii. Uredbe br. 261/2004, u vezi sa stavkom 4. tog članka, treba tumačiti na način da mu se protive odredbe nacionalnog prava koje se temelje na članku 11. Direktive 2000/31.

B. Odgovor na drugo prethodno pitanje

36. Zbog gore izloženih razloga, predlažem na drugo prethodno pitanje odgovoriti da članak 5. stavak 1. točku (c) podtočke i. do iii. Uredbe br. 261/2004 treba tumačiti na način da obvezu obavještanja putnika o otkazivanju leta treba poštovati isključivo s obzirom na navedenu uredbu, čemu je protivna primjena nacionalnih odredbi koje stvaraju pretpostavku o pristupu elektroničkim komunikacijama.

VI. Zaključak

37. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem Sudu da na drugo prethodno pitanje koje je uputio Landesgericht Korneuburg (Zemaljski sud u Korneuburgu, Austrija) odgovori na sljedeći način:

Članak 5. stavak 1. točku (c) podtočke i. do iii. Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta [...] te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 treba tumačiti na način da obvezu obavještanja putnika o otkazivanju leta treba poštovati isključivo s obzirom na navedenu uredbu, čemu je protivna primjena nacionalnih odredbi koje stvaraju pretpostavku o pristupu elektroničkim komunikacijama.